

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ОДЕСЬКА ОБЛАСНА РАДА
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

IV ОБЛАСНИЙ ФЕСТИВАЛЬ–КОНКУРС

"НАРОДНИЙ КОСТЮМ: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ"

ОДЕСА – 2011

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ

НАКАЗ № 146
від 25.05.2011 р.

Про проведення обласного
фестивалю-конкурсу
„Народний костюм:
минуле і сучасність”

З метою збереження та розвитку багатонаціональних культурних традицій Одещини, залучення широких верств населення до аматорської творчості, згідно з планом роботи обласного центру української культури на 2011 рік

НАКАЗУЮ:

1. Провести 21 вересня 2011 року IV обласний фестиваль-конкурс „Народний костюм: минуле і сучасність” в рамках II засідання народної академії творчості.
2. Затвердити склад оргкомітету, журі, та програму проведення фестивалю (додаються).
3. Обласному центру української культури (Гончарова Н.С.) забезпечити творчі та організаційні заходи щодо проведення обласного фестивалю-конкурсу «Народний костюм: минуле та сучасність».
4. Начальникам відділів культури і туризму райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення забезпечити проведення протягом червня-серпня 2011 року відбірних турів на місцях.
  - 4.1. Відрядити 21 вересня п. р. до м. Одеса кращих учасників районних відбірних турів для участі в театралізованому святі, а також методистів декоративно-прикладного мистецтва районних/міських будинків культури, майстрів народної творчості для участі у II засіданні народної академії творчості.
  - 4.2. Витрати на відрядження – за рахунок сторони, що відряджає.
5. Контроль за виконанням наказу покласти на виконуючого обов'язки начальника відділу культосвітньої роботи та народної творчості Тарасову О.М.

Начальник управління

В. М. Станков

СКЛАД ЖУРІ

IV обласного фестивалю-конкурсу
„НАРОДНИЙ КОСТЮМ:
МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”
(21 вересня 2011 року)

ШТЕЛЬМАХ Валентина Сергіївна,
керівник гуртка «Дивосвіт» Професійного
судноремонтного ліцею (м. Іллічівськ), голова журі

ГОНЧАРОВА Наталія Савівна,
директор Одеського обласного центру
української культури

ПАСІЧНА Зоя Сергіївна,
член Національної спілки майстрів народного
мистецтва України, Заслужений майстер народної
творчості України, лауреат премії ім. Р. Палецького
2007 року,
член Національної спілки художників України

МАЗУРОВА Світлана Степанівна,
член Національної спілки кінематографістів України,
керівник гуртка «Рукоділля» Центру дитячої та
юнацької творчості «Єврика»

МАЗУР Олена Пилипівна,
художник-модельєр, керівник студії
декоративно-прикладного мистецтва ООЦУК

ДИМОВА Антоніна Іванівна,
зав.відділом декоративно-прикладного мистецтва
ООЦУК, відповідальний секретар

ПРОТОКОЛ

засідання журі по визначенню переможців IV обласного фестивалю-конкурсу „НАРОДНИЙ КОСТЮМ: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ” (21 вересня 2011 року)

Переможці у номінації "З БАБУСИНОЇ СКРИНІ"

- 1 місце – КІРЕВА Фросина Георгіївна (с. Новоселівка Саратського р-ну)
- 2 місце – МОГИЛЬНИЦЬКА Галина Анатоліївна (м. Одеса)
- 3 місце – ГУРШУЛ Марія Лазарівна (с. Великозименове Великомихайлівського району)

Переможці у номінації "НАЦІОНАЛЬНИЙ КОЛОРИТ В СУЧАСНОМУ ОДЯЗІ"

- 1 місце – Ізмаїльський історико-краєзнавчий музей «Придунав'я» (директор ТРОН Ольга Михайлівна)
- 2 місце – ЛАГУНОВА Ганна Вячеславівна (викладач-методист вищої категорії Одеського театрально-художнього училища)
- 3 місце – ДІМОВА Марія Юхимівна (костюмер Ізмаїльського будинку культури ім. Т.Г. Шевченка)

Переможці у номінації "ЕТНІЧНИЙ КОСТЮМ"

- 1 місце – ЗАПАРАНЮК Ганна Костянтинівна (сmt. Овігіополь)
- 2 місце – ШЕРЕНГОВА Софія Євгенівна (м. Одеса)
- 3 місце – МАНДРИЧЕНКО Наталія Василівна (сmt. Сарата)

Голова журі	В.С. Штельмах
Члени журі	С.С. Мазурова
	З.С. Пасічна
	Н.С. Гончарова
	О.П. Мазур

Номінація "З БАБУСИНОЇ СКРИНІ"

1 місце

Святковий обрядовий молдавський костюм, 1890-1930 рр., Одещина, з приватної колекції Кіревої Фросини Георгіївни (с. Новоселівка Саратського р-ну Одеської обл.)

2 місце

Весільна сорочка, Голованівський р-н, Кіровоградщина, II пол. XIX ст. з приватної колекції Могильницької Галини Анатоліївни (м. Одеса)

3 місце

Українська святкова сорочка, 40-і рр. з приватної колекції Гуршул Марії Лазарівни (с. Великозименове Великомихайлівського р-ну Одеської обл.)

Номінація "НАЦІОНАЛЬНИЙ КОЛОРИТ В СУЧАСНОМУ ОДЯЗІ"

1 місце

Реконструкція костюма Анни-Ярославни (XI ст.) з колекції Ізмаїльського історико-краєзнавчого музею «Придунав'я» (директор Тірон Ольга Михайлівна), костюм складається з рубахи, туніки, догматика, свити, жилета, спідниці, сарафана, художник-реставратор Горбань Надія Василівна (м. Ізмаїл)

2 місце

Колекція театральних костюмів, виконаних студентами Одеського театрального училища, викладач-методист вищої категорії ОТХУ Лагунова Ганна В'ячеславівна (м. Одеса)

3 місце

Сучасна українська сорочка, костюмер Ізмаїльського Палацу культури ім. Т.Г. Шевченка Дімова Марія Юхимівна (м. Ізмаїл)

Номінація "ЕТНІЧНИЙ КОСТЮМ"

1 місце

Українське жіноче святкове вбрання, 1-ша пол. XX ст., (с. Соколівка Косівського району Івано-Франківської обл.), з приватної колекції ШЕРЕНГОВОЇ Софії Євгенівни (м. Одеса)

2 місце

Святкове весільне дівооче вбрання, Буковина, XX ст., з приватної колекції ЗАПАРАНЮК Ганни Костянтинівни (сmt. Овігіополь Одеської області)

3 місце

Болгарський національний повсякденний костюм, 30-40 рр., Одещина, костюм представила МАНДРИЧЕНКО Наталія Василівна (сmt. Сарата Одеської обл.)

СЦЕНАРІЙ ТЕАТРАЛІЗОВАНОГО СВЯТА

„НАРОДНИЙ КОСТЮМ: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ” (21 вересня 2011 року)

(Лунають фанфари, на сцені з'являється ведучий)

Ведучий: Доброго дня, шановні друзі!
Ми щиро раді вітати присутніх в цій чудовій залі - учасників, гостей та запрошених на фестиваль «Народний костюм: минуле і сучасність».

Метою проведення даного заходу є збереження і розвиток національних культурних традицій нашого краю, активізація досліджень етнографічних матеріалів і залучення широких верств населення до аматорського мистецтва та самобутньої творчості.

Засновник фестивалю - Одеський обласний центр української культури за підтримки управління культури та туризму Одеської обласної державної адміністрації. Фестиваль проводиться вже вчетверте в нашому регіоні.

Географія учасників і гостей фестивалю вже давно вийшла за кордони Одеської області. В ньому приймали участь представники Волинської, Львівської, Івано-Франківської, Вінницької та інших областей і міст України. Також активну участь у попередніх фестивалях брали і Центри національних культур, які гідно представляли свої костюми та творчість.

Четвертий фестиваль «Народний костюм: минуле і сучасність» не є виключенням і я з великим задоволенням хочу позна-

йомити присутніх з гостями та учасниками цьогорічного фестивалю:

- почесні гості з міста Києва:

Людмила Сівцева-Климук, дизайнер майстерні автентичного костюма «Шляхетний одяг»,

Володимир Щибря та Ігор Перевертнюк – приватні колекціонери, знавці етнокостюма, етнографи;

- студенти та викладачі Одеського професійного ліцею технологій та дизайну Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. Ушинського (директор Шапошнікова Наталія Петрівна);

- студенти та викладачі-методисти вищої категорії Одеського театрально-художнього училища Анна Лагунова і Любов Єгорова;

- народний театр історичного костюма «Софокл» м. Ізмаїл, керівник Катерина Альошина;

- представники міст та районів Одеської області.

А оскільки наш фестиваль є ще й конкурсом, тому творчість майстрів буде оцінювати компетентне журі у складі якого:

Члени журі:

Штельмах Валентина Сергіївна, голова Клубу шанувальників народного мистецтва ім. Олександра Штельмаха «Обереги» (м. Іллічівськ), голова журі;

Пасічна Зоя Сергіївна, член національної спілки майстрів народного мистецтва України, заслужений майстер народної творчості України, лауреат премії ім. Палейського, член національної спілки художників України;

Народний театр історичного костюма «Софокл» (кер. Альошина Катерина Петрівна) представляє моделі старовинних костюмів з фондів Ізмаїльського історико-краєзнавчого музею «Придунав'я» (директор ТІРОН Ольга Михайлівна)

Гончарова Наталія Савівна, директор Одеського обласного центру української культури;

Мазурова Світлана Степанівна, член національної спілки кінематографістів України, керівник гуртка «Рукоділья» Центру дитячої та юнацької творчості «Єврика»;

Мазур Олена Пилипівна, художник-модельєр, керівник студії декоративно-прикладного мистецтва Одеського обласного центру української культури;

Димова Антоніна Іванівна, завідувач відділом декоративно-прикладного мистецтва Одеського обласного центру української культури, відповідальний секретар.

Цього року конкурс проходить за трьома номінаціями:

1. «З бабусиної скрині»,
2. «Етнічний костюм»,
3. «Національний колорит у сучасному одязі».

На конкурс представлено національне вбрання, сорочки з приватних колекцій майстрів декоративно-прикладного мистецтва з м. Одеса, м. Ізмаїл, Великомихайлівського, Красноокнянського, Овідіопольського, Фрунзівського та Саратського районів Одеської області. І саме сьогодні ми з вами дізнаємось імена переможців в усіх номінаціях, але це буде трохи згодом. Ми ж розпочинаємо наше свято.

Історія одягу тісно пов'язана з історією і розвитком матеріальної культури суспільства. Вивчення історії одягу дає нам можливість познайомитись зі звичаями й побутом різних народів, а зразки відтворених історичних костюмів дають нам змогу краще і глибше зрозуміти наших пращурів. Саме про костюми, які тісно пов'язані з історичними постатями, нам розкажуть і покажуть учасники народного театру історичного костюма «Софокл».

(Народний театр історичного костюма «Софокл» (кер. АЛЬОШИНА Катерина Петрівна) представляє моделі старовинних

костюмів з фондів Ізмаїльського історико-краєзнавчого музею «Придунав'я» (директор ТІРОН Ольга Михайлівна).

Ведучий: «По одяже зустрічають, по уму провожають» - це прислів'я є практично у всіх слов'ян. Національне вбрання багате фарбами і деталями. В минулому кожен район і кожне село мали свою специфічну «моду» - жителі того чи іншого села відрізнялись за основним кольором одягу та за вишивкою. Виготовляючи одяг вручну, дівчата та жінки розкривали своє вміння, спритність та уяву. Зараз до вашої уваги два строї, які на конкурс представили жителі Саратського району.

Болгарська сукня святкова дівоча, зіткана в 19 столітті в селі Зоря (Жамчик) Саратського району. Тканина, з якої вона

зшита, виткана «джинджерським» узором в дрібну клітину. Під сукню одягнена біла бавовняна сорочка з вишитим узором, а рукава та комір прикрашені білим мереживом ручної роботи. Поверх сукні – (баска), короткий піджак із гладкотканої тканини темно-вишневого кольору. На грудях – традиційна болгарська прикраса із монет «лев туї». За кількістю монет можна було визначити сімейний достаток. Фартух домотканий шерстяний з традиційним болгарським орнаментом. До строю також входить короткий тканий пояс з пряжками «пафті». Голова покрита білою ситцевою хустиною, мереживо ручної роботи, прикрашене бісером. В холодну пору року поверх білої пов'язували жовту шерстяну хустину.

Костюм доповнюють білі в'язані панчохи та чорні шерстяні капці «терлички», які прикрашені вишивкою.

Молдавський національний костюм 1940 року, сукня шерстяна, цегляного кольору з відрізною талією. На передньому полотнищі спідниці розташовані складки. Комір, застібка на грудях та манжети на

рукавах прикрашені у вигляді зигзагу. Сукню доповнює ажурний пояс з застібкою та шовкова шаль для покриття голови.

Також хочу сказати, що в нашій залі представлено ще дві сукні з Саратського району.

Ляна весільна сукня та ляна святкова сукня кінця 19 століття За словами жителів села Новоселівка: Киреу Зінаїди Олексіївни (1926 р.н.), Парпалак Олени Кирилівни (1927 р.н.), Пелін Лідії Кирилівни (1930 р.н.) сукні ткали до 1900 року. Це вбрання носили ще їхні бабусі. Верх та низ шили окремо, потім з'єднували. Вишивали гачком, у кожній сім'ї були окремі мережива та узори. Ці сукні збереглися до наших днів тому, що їх передавали у спадок.

Оплески всієї зали ми даруємо саратанам за те, що попри все вони гідно беруть традиції та національне вбрання.

Ведучий: Етностиль сьогодні в моді. Хоча мода й примхлива. Вона швидко проходить, а от стиль залишається. І ніякої іронії в цьому немає, адже народний одяг дивовижно красивий. Він приваблює своєю вишуканістю, простотою. Саме це і зберегло його таким сучасним і він залишається й досі поза часом. То ж не дивно, що вишиванки селянок модні і до нині, в той час, як шати аристократів давно вже стали музейними експонатами.

Звичайно, народний костюм сьогодення, який використовують в побуті, змінився в порівнянні з початковим його виглядом і ці зміни не завжди на краще. Але з іншого боку, саме те, що народний костюм трансформується, підтверджує: він живий!

(дефіле «Квіти України» демонструють студенти Одеського професійного ліцею технологій та дизайну Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського)

Ведучий: Театральний костюм завжди відображає ту епоху, в якій відбувається дія спектаклю. Для створення театрального костюма художники-декоратори використовують різноманітні джерела інформації і любов до рідної землі та свого міста. А ось те, що з цього виходить, всім присутнім продемонструють **студенти Одеського театральнo-художнього училища.**

Співає Лауреат міжнародних конкурсів
Олена Таркановська

(дефіле «Світ дитинства» демонструють студенти Одеського професійного ліцею технологій та дизайну Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського)

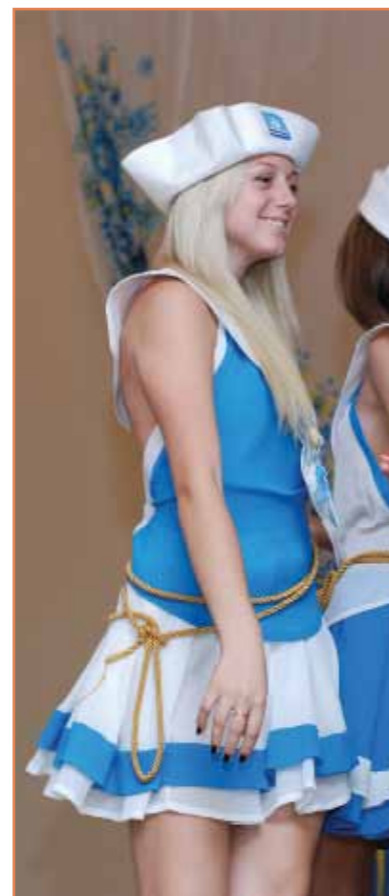

Звучить пісня у виконанні Лауреата Міжнародних конкурсів Віталія Ончуленка

(дефіле «Из пены морской» демонструють студенти Одеського професійного ліцею технологій та дизайну Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського)

Ведучий: Народний одяг українців - яскраве й самобутнє культурне явище, котре не обмежувалося функціональним призначенням, завжди виступаючи у вигляді упередметнювача духовних традицій народу та його світоглядних уявлень.

Характерною рисою традиційного українського одягу є надзвичайна мальовничість, яка відбиває високий рівень культури виробництва, володіння багатьма видами й техніками опрядження та оздоблення. Водночас народному одягу притаманна значна варіативність. Найбільш помітними були відмінності у костюмі, що побутував на Лівобережжі та Правобережжі, Слобожанщині та Поділлі. Це ж стосується й традиційного одягу населення Подністров'я, Карпат, Полісся та Півдня України.

Регіональною специфікою були позначені передусім матеріали для одягу; конструктивні, технологічні і декоративні прийоми його створення; способи виробництва окремих деталей: головних уборів, взуття, прикрас; колорит, техніка та мотиви орнаментики — особливо сорочок і поясного одягу, які майже до кінця XIX ст. зберігали давні локальні особливості, а також способи носіння і об'єднання всіх

елементів одягу в повний, завершений комплекс вбрання.

До вашої уваги етнографічна колекція костюмів «Українська етніка», яку представляють наші гості з Києва: Людмила СІВЦЕВА-КЛИМУК, Ігор ПЕРЕВЕРТНЮК та Володимир ЩИБРЯ.

Диплом за активну участь у фестивалі вручається викладачу-методисту вищої категорії Одеського театрально-художнього училища Ганні ЛАГУНОВІЙ

Диплом за активну участь у фестивалі вручається колекціонеру етнічного одягу, етнографу Ігорю ПЕРЕВЕРТНЮКУ (м. Київ)

Ведучий: Наша мандрівка у світ народного костюма завершується. Ми намагались подивитись на нього з різних боків і кожен по-різному його побачив, відчув. Сподіваємося, що присутні в цій залі із задоволенням здійснили цю подорож.

Ведучий: Людське безсмертя з роду і до роду
 Увись росте корінням родоводу,
 І тільки той, у кого серце чуле,
 Хто знає, береже минуле,
 Хто вміє шанувати сучасне -
 Лиш той майбутнє вивершить прекрасне.

З роси й води – на довгу сотню літ –
 Дзвінкого щастя, благ земних по вінця,
 Здоров'я шлем міцного, як граніт,
 Щоб теплих весен сонячні промінця
 Будили в серці ніжні почуття,
 Щоб не торкалась скронь зими пороша,
 Щоб ви пройшли через усе життя
 Такі, як є – привітні і хороші!

Ведучий: До зустрічі на V ювілейному фестивалі «Народний костюм: минуле і сучасність» у 2012 році!

Диплом за активну участь у фестивалі отримала дизайнер майстерні автентичного костюму «Шляхетний одяг» Людмила СІВЦЕВА-КЛИМУК (м. Київ)

Ідея проекту:
Н.С. Гончарова

Редактор:
В. Г. Вітос

Фото:
С.П. Начвінов
Г.Б. Кравченко

Одеський обласний центр української культури, м. Одеса, вул. Польська, 20
т / ф: (048) 760-19-26, т.: (048) 711-78-50, 760-19-25, 760-19-27, 722-10-13